

PS-VI.431.3.18.2023.WS

Pani
Ewa Smolarek
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Wilczęta 84
14-405 Wilczęta

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.479.2023 z dnia 19 maja 2023 roku zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego Olsztynie, w składzie:

1. Katarzyna Brewka – Kierownik oddziału nadzoru i kontroli w pieczy zastępczej
 2. Wioletta Sinkiewicz - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
 3. Izabela Chowańska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wilczętach. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 5 czerwca a zakończono w dniu 6 czerwca 2023 roku. Przedmiotem kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta, rodziny w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wrispz lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 4 listopada 2006 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz.U z 2020 r. poz. 1329 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS/jednostka/jednostka kontrolowana/Ośrodek – co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczętach,
2. Kierownik GOPS/ Kierownik - co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach – panią Ewę Smolarek,
3. Statut – co oznacza: Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach,
5. Plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy,
6. Gmina – co oznacza Gminę Wilczęta,
7. asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zatrudnionego w Jednostce,
8. wykaz – co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę,

9. ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o którym mowa w art. 15, ust.1 pkt 15 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, związanych z przedmiotem kontroli), a fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Ewy Smolarek – Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach. Oceny działalności skontrolowanej Jednostki dokonano w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji, a także informacje i wyjaśnienia przekazane przez asystenta i Kierownika.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczętach jest jednostką organizacyjną Gminy Wilczęta, działającą na terenie Gminy Wilczęta. W okresie objętym kontrolą działał na podstawie:

- Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach, przyjętego Uchwałą Nr XXII/209/14 Rady Gminy Wilczęta z dnia 27 czerwca 2014 roku, **/akta kontroli str. 1-7/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach, wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach, nr 7/2014 z dnia 13 października 2014 roku wraz ze zmianami wprowadzanymi Zarządzeniami: Nr 9/2014 z dnia 29 grudnia 2014, Nr 1A/2017 z dnia 5 stycznia 2017 roku i Nr 5/2017 z dnia 2 października 2017 roku, Nr 2/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 roku oraz Nr 1/2023 z dnia 5 czerwca 2023 r. **/akta kontroli str. 8-30/**.

Kontrolowana jednostka, zgodnie z zapisami Statutu i Regulaminu Organizacyjnego, wykonuje zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, działając na podstawie, między innymi, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Analiza Regulaminu wykazała, iż w strukturze organizacyjnej kontrolowanej Jednostki wyodrębniono stanowisko asystenta rodziny, natomiast § 22 Regulaminu określał zadania, które winien realizować asystent. Katalog tych zadań był „zamknięty” i nie obejmował wszystkich zadań wynikających z art. 15 ust. 1 ustawy o wripisz, w tym zadań określonych w ustawie „Za życiem”. W związku z nieuwzględnieniem powyższych zadań w dokumentach organizacyjnych GOPS, zespół kontrolujących udzielił Kierownikowi GOPS stosownego instruktażu, wskazując na konieczność naniesienia zmian do Regulaminu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach.

W dacie kontroli Kierownik przedłożył kontrolującym Zarządzenie Nr 1/2023 z dnia 5 czerwca 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczętach **/akta kontroli str. 29-30/**, uwzględniające uwagi inspektorów.

Ponadto stwierdzono, że w Ośrodku wprowadzono Zarządzenie Nr 12/2017 z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie ustalenia zasad pracy asystenta rodziny, regulujące czas pracy asystenta rodziny, dokumentację stosowaną w pracy, zasady współpracy asystenta rodziny i

pracownika socjalnego oraz monitoring pracy asystenta. Niniejszym Zarządzeniem wprowadzone zostały wzory dokumentów obowiązujące w Jednostce w zakresie pracy z rodziną. Były to:

- *wniosek formalny,*
- *plan pracy z rodziną,*
- *półroczna okresowa ocena sytuacji rodziny za okres.....r.,*
- *pismo informujące rodzinę o przydzieleniu asystenta,*
- *zgodę na wspieranie rodziny przez asystenta,*
- *ocena sytuacji rodziny,*
- *wniosek do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny,*
- *końcowa ocena sytuacji rodziny,*
- *monitoring rodziny po zakończonej pracy z asystentem rodziny /akta kontroli str. 31-43/.*

Ustalono, że asystent rodziny prowadził dokumentację zgodnie z przyjętym Zarządzeniem

2. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku do realizacji zadań z zakresu planowania i prowadzenia pracy z rodziną od dnia 1 stycznia 2020 r., zatrudniony był jeden asystent rodziny na podstawie umowy zlecenia w wymiarze 60 godzin miesięcznie. Wynagrodzenie za pracę asystenta finansowane było wyłącznie z budżetu Gminy /akta kontroli str. 44/.

Analiza kwalifikacji asystenta rodziny wykazała, iż posiadał on odpowiednie wykształcenie do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust.1 pkt 1a ustawy wrispz. W jego aktach osobowych znajdowało się również oświadczenie potwierdzające spełnianie przez niego warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 2-4 ustawy wrispz. Kierownika kontrolowanej Jednostki pouczono również o konieczności weryfikacji czy osoba zatrudniona na tym stanowisku nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, do czego obligują go przepisy art. 7b ustawy wrispz. Z informacji uzyskanej od Kierownika Jednostki wynika, że podjął on próbę weryfikacji asystenta rodziny w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, jednakże z powodu problemów technicznych jakie wystąpiły przy aktywacji konta, do ukończenia weryfikacji nie doszło. Ponadto Kierownik GOPS w piśmie z dnia 5 czerwca 2023 roku oświadczył, iż niezwłocznie po uzyskaniu loginu zweryfikuje asystenta rodziny zatrudnionego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wilczętach w ww. Rejestrze. W dniu 15 czerwca 2023 r. do Delegatury Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Elblągu dostarczony wydruk z *Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym* z dnia 15 czerwca 2023 r. /akta kontroli str. 45-49/.

Kierownik Ośrodka w pisemnym oświadczeniu wskazał, iż zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wrispz, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy. Ponadto, zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy wrispz, asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę. Nie wszczęto również wobec zatrudnionego w Jednostce asystenta postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego /akta kontroli str. 50/.

W badanym okresie asystent współpracował łącznie z 5 rodzinami, tym samym limit środowisk współpracujących z 1 asystentem rodziny, o którym mowa w art. 15 ust. 4 ustawy wripsz, nie został przekroczony. Żadna z rodzin nie współpracowała z asystentem na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” /**akta kontroli str. 51-53/**. Ponadto ustalono, iż wszystkie rodziny zostały zobowiązane do pracy z asystentem przez sąd.

Z informacji przekazanej przez Kierownika GOPS, stanowiącej **akta kontroli str. 54-55** wynika, że w badanym okresie w pieczy zastępczej przebywało 8 dzieci z 5 rodzin, z czego 3 dzieci przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej, 3 w rodzinie zastępczej spokrewnionej a 2 usamodzielniało się, w tym 1 z instytucjonalnej pieczy zastępczej a 1 z rodzinnej pieczy zastępczej. Stwierdzono, że nie wszystkie rodziny, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, objęte były wsparciem asystenta, co wynikało min.: z braku chęci do współpracy rodzin z asystentem, zmiany miejsca zamieszkania rodziny poza terenem Gminy, przebywania rodzica za granicą.

Oceny pracy asystenta dokonano na podstawie analizy dokumentacji wszystkich 5 rodzin objętych asystą (w wykazie pod poz. 1, 2, 3, 4, 5). We wszystkich rodzinach praca asystenta w dacie kontroli trwała nadal. Wsparciem asystenta objęte były 2 rodziny, z których dzieci umieszczone były w instytucjonalnej pieczy zastępczej /**akta kontroli str. 51/**.

Żadna z rodzin objętych wsparciem asystenta w okresie objętym kontrolą nie była objęta działaniami grupy roboczej, o której mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W każdym badanym przypadku, w sytuacji gdy w rodzinie występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy wripsz, pracownicy socjalni Ośrodka, po powzięciu informacji o takiej rodzinie, przeprowadzali wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Procedura ta stosowana była pomimo zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem przez sąd, co należy uznać za dobrą praktykę. Pracownicy socjalni sporządzali w wywiadzie analizę sytuacji rodziny, następnie występowali do Kierownika Ośrodka z *Wnioskiem formalnym* o przydzielenie rodzinie asystenta /**akta kontroli str. 56/**.

Kontrolujący zwrócili uwagę na fakt, iż z dokonywanej przez pracowników socjalnych analizy, powinna wprost wynikać zasadność skierowania do rodziny asystenta. W przypadku rodziny z wykazu pod pozycją nr 4 wywiad zostały przeprowadzony z uwagi na fakt zobowiązania rodziny do współpracy z asystentem przez Sąd Rejonowy w Braniewie, jednakże z zawartej w nim notatki wynika, że rodzina nie zgłosiła problemów opiekuńczo-wychowawczych. Powyższe w ramach bieżącego instruktażu omówiono z Kierownikiem. Ponadto w aktach rodzin (poza rodziną z wykazu pod poz. 5) brakowało informacji o zobowiązaniu rodziny przez Sąd do współpracy z asystentem, co może budzić wątpliwości czy takie zobowiązanie w ogóle powstało. Z wyjaśnień Kierownika GOPS udzielonych w dacie kontroli wynika, że wystosowano pismo do Sądu Rejonowego w Braniewie o pilne przestanie kopii prawomocnych orzeczeń Sądu zobowiązujących podopiecznych do współpracy z asystentem i w dniu 6 czerwca 2023 r. przedłożono stosowną dokumentację potwierdzającą powyższe /**akta kontroli str. 57-65/**.

Zgodnie z art. 8 ust 3 ustawy o wripisz, wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Kierownik na podstawie wniosku pracownika socjalnego przydzielał rodzinie asystenta oraz pisemnie ją o tym fakcie informował /akta kontroli str. 70/. Każda z rodzin wyraziła pisemną zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny /akta kontroli str. 71/, co potwierdza realizację zadania w myśl art. 8 ust. 3 ustawy wripisz.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny

W kontrolowanej Jednostce asystent nie prowadził pracy z rodziną na mocy ustawy „Za życiem”, ponieważ żadna z rodzin nie wniosowała o objęcie jej tego typu wsparciem.

W badanych przypadkach dokonano analizy realizowanych przez asystenta działań pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Ustalono, iż podstawą do opracowania planu pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripisz, była sporządzona przez asystenta *Ocena sytuacji rodziny*, będąca diagnozą tejże rodziny /akta kontroli str. 67-68/. Dokument ten obejmował min.:

- dane osobowe członków rodziny,
- obraz aktualnej sytuacji rodziny,
- oczekiwania i potrzeby rodziny,
- informacje o rodzinie zebrane od innych pracowników służb społecznych,
- ocenę asystenta rodziny,
- podpis asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripisz, do zadań asystenta należy opracowanie planu pracy z rodziną. Plan ten, w myśl art. 15 ust. 3 ustawy wripisz, winien obejmować zakres realizowanych działań, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Wszystkie poddane analizie plany zawierały:

- nazwisko i adres rodziny,
- imię i nazwisko asystenta rodziny,
- terminy realizacji działań,
- działania służące poprawie sytuacji rodziny,
- przewidywane rezultaty podjętych działań,
- działania,
- rezultaty.

W oparciu o analizę dokumentacji zespół inspektorów stwierdził, że zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripisz, asystent rodziny sporządzał plany pracy ze wszystkimi rodzinami. Poddane analizie plany pracy zawierały m.in. dane: członków rodziny, asystenta, przewidywane rezultaty podjętych działań, jednakże w miejsce nazwy „efekty” użyto określenia „rezultaty”. Działania skierowane do rodziny w opinii kontrolujących zostały sformułowane w sposób bardzo ogólny np.: „podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych”, „motywowanie do prawidłowego wywiązywania się z roli rodzica”, „motywowanie do prawidłowych relacji w rodzinie”, „udzielenie wsparcia i pomoc w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego”. Kontrolujący wnieśli również uwagi co do

terminów realizacji określonych działań. W planach pracy z rodziną zapisany był bowiem jeden termin realizacji dla wszystkich zadań i był on tożsamy z okresem obowiązywania planu np. w przypadku rodziny z *wykazu* pod nr 4, termin realizacji działań obejmował okres od stycznia do czerwca 2022 roku **/akta kontroli str. 69-101 /**. Powyższe wynikało z faktu, iż działania były formułowane w sposób mało konkretny i zindywidualizowany.

Działania i ich efekty powinny być określone precyzyjnie i adekwatnie do potrzeb, sytuacji i możliwości konkretnej rodziny. Wskazanie efektów działań ma pokazać rodzinie jaka zajdzie zmiana po ich realizacji. Właściwie skonstruowany plan pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest kluczem do zmiany jej sytuacji życiowej. Dobrze sporządzony plan pracy powinien być dla niej czytelny i zrozumiały oraz zgodny z jej oczekiwaniami i możliwościami. Zespół inspektorów udzielił Kierownikowi i asystentowi instruktażu, czemu służyć ma właściwie skonstruowany plan pracy z rodziną.

Analiza planów pracy wykazała, że co do zasady asystent sporządzał je na okres pół roku. Po każdej okresowej ocenie sytuacji rodziny przygotowywany był kolejny plan. Kontrolujący zwrócili uwagę na fakt, iż we wszystkich skontrolowanych planach nie było dat ich tworzenia, był tylko wskazany okres na jaki zostały utworzone. W związku z powyższym niemożliwa była do ustalenia data stworzenia danego dokumentu, co omówiono w ramach bieżącego instruktażu zarówno z Kierownikiem jak i asystentem.

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wrispz do zadań asystenta należy opracowanie planu pracy z rodziną, co oznacza, że działania zmierzające do poprawy sytuacji rodziny winny być ustalane we współpracy z nią, w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy wrispz. Poddane analizie plany zawierały podpisy wszystkich osób wskazanych w cyt. artykule.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wrispz w przypadku rodzin, z których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną winien być opracowany także we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonym w pieczy zastępczej. Ustalono, że plany rodzin, z których dzieci umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej (z *wykazu* pod nr 3 i 4) nie zawierały podpisów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, potwierdzających wspólne ich opracowanie. W przypadku rodziny z *wykazu* pod nr 4, w dokumentacji prowadzonej przez asystenta znajdowało się jedynie pismo skierowane do Katolickiego Ośrodka Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży w Braniewie w odpowiedzi na zaproszenie na posiedzenie zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, z informacją o funkcjonowaniu rodziny biologicznej dziecka. Kierownik Jednostki poinformował, iż w przypadku tej rodziny asystent kontaktował się telefonicznie z wychowawcą Katolickiego Ośrodka Wsparcia i omawiał sytuację dzieci umieszczonych w pieczy, jednakże plan pracy nie był skoordynowany z planem pomocy dziecku z uwagi na fakt, iż wychowawcy z placówki, w której były umieszczone dzieci, naciskali na zmianę miejsca zamieszkania rodziny biologicznej ze względu na trudne warunki bytowe, czego rodzina nie chciała uczynić. W tej sytuacji asystent rodziny skupił się na motywowaniu rodziny do poprawy warunków mieszkaniowych, co zwiększyłoby szanse powrotu dzieci do domu rodzinnego. Natomiast w przypadku rodziny znajdującej się pod nr 3 z *wykazu*, Kierownik GOPS wyjaśnił, iż „Plan pracy z rodziną (...) nie był opracowany wspólnie

z koordynatorem pieczy zastępczej z uwagi na fakt, iż Państwo (tu dane rodziny) w 2020 r. na wniosek koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej...”. Kontrolujący przyjęli wyjaśnienie uznając, iż w tym przypadku brak jest zasadności koordynacji planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Wskazać należy, iż opracowanie planu pracy dla rodziny, której dzieci przebywają w pieczy zastępczej, we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowanie go z planem pomocy dziecku przebywającym w pieczy zastępczej, do czego obligują przepisy art. 15 ust 1 pkt 2 ustawy wriospz, ma na celu zagwarantowanie spójnego systemu wsparcia podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny. Brak korelacji w tym zakresie może spowodować, że podmioty wspierające dziecko i rodzinę będą podejmowały działania, które mogą się wzajemnie wykluczać. Powyższa nieprawidłowość wynikająca z niewłaściwej interpretacji przepisów oraz niewystarczającego nadzoru Kierownika nad pracą asystenta, skutkować mogła wyznaczeniem niewłaściwych kierunków pracy z rodzinami, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Ponadto jak ustalono, asystent nie brał udziału w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, do czego obliguje go art. 130 ust. 1 ustawy wriospz. O przyczyny powyższego zapytano Kierownika GOPS, który wyjaśnił, że *„Asystent rodziny nie uczestniczył w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Jeździł na te spotkania pracownik socjalny zgodnie z zaproszeniem PCPR, w którym wskazane było – pracownik socjalny lub asystent. Jeżeli nie było możliwości pojechania na spotkanie udzielano pisemnej informacji na temat funkcjonowania rodziny”*. W ocenie kontrolujących udział asystenta w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej jest jego ustawowym obowiązkiem. Współpracuje on bezpośrednio z rodziną biologiczną dziecka, a celem jego aktywności jest przygotowanie rodziny oraz dziecka do powrotu do rodziny naturalnej, zatem obecność właściwego asystenta na posiedzeniu jest zasadna i niezbędna. Powyższa nieprawidłowości skutkować mogła brakiem spójności w ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i rodziny, dokonanej w oparciu o niepełne bądź nierzetelne dane o funkcjonowaniu rodziców biologicznych i ich gotowości do przejęcia opieki nad dziećmi. Przyczyną powyższej nieprawidłowości było delegowanie zadań przez Kierownika Ośrodka, niezgodne z kompetencjami pracowników.

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji, a także informacji przekazanych przez Kierownika Jednostki ustalono, że praca z rodzinami, co do zasady planowana i prowadzona była przez asystenta adekwatnie do indywidualnych potrzeb rodzin i skoncentrowana głównie na:

- motywowaniu podopiecznej do prawidłowego wywiązywania się z roli matki,
- konsultacjach i rozmowach mających na celu poprawę wzajemnych stosunków między rodzicami a dziećmi,
- motywowaniu do zapewnienia prawidłowych relacji w rodzinie,
- motywowaniu dzieci podopiecznych do systematycznej nauki i regularnego uczęszczania do szkoły, a rodziców do monitorowania ich sytuacji szkolnej i współpracy ze szkołą,

- motywowaniu rodziców do utrzymywania abstynencji od alkoholu, uczestniczenia w terapii leczenia uzależnień,
- udzielaniu wsparcia emocjonalnego, wskazywaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc,
- wdrażaniu do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, utrzymania porządku w mieszkaniu i przeprowadzaniu treningu budżetowego,
- motywowaniu do poszukiwania i podjęcia pracy zarobkowej.

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny Kierownikowi Ośrodka.

Kontrolujący ustalili, że *Półroczna okresowa ocena sytuacji rodziny* zawierała wskazanie okresu sprawozdawczego, a także:

- dane rodziny,
- obraz aktualnej sytuacji rodziny,
- cele współpracy z rodziną,
- zadania wykonane w rodzinie w okresie sześciu miesięcy oraz osiągnięte efekty,
- rokowania,
- wnioski i uwagi /akta kontroli str. 104-106/.

Oceny, które poddano analizie, w myśl art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, przekazywane były Kierownikowi, który fakt zapoznania się z nimi potwierdzał własnoręcznym podpisem. Oceny dodatkowo opatrzone były podpisem pracownika socjalnego, co należy uznać za dobrą praktykę Ośrodka. Zgodnie też z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz asystent rodziny winien dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku. Ustalono, że wszystkie oceny dokonane były terminowo.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz informacji przekazanych przez Kierownika **/akta kontroli str. 107/** ustalono, iż asystent, stosownie do zapisów art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy wrispz, podejmując działania zmierzające do poprawy sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, współpracował z jednostkami administracji samorządowej oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w pracy na rzecz dziecka i rodziny, w tym:

- Szkołami Podstawowymi w Słobitach oraz Wilczętach – wymiana niezbędnych informacji dotyczących edukacji, obowiązku szkolnego, współpracy ze szkołami, podejmowanie działań na rzecz dziecka,
- Sądem Rejonowym w Braniewie – wymiana niezbędnych informacji, działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny,
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Braniewie - wymiana niezbędnych informacji dotyczących edukacji, obowiązku szkolnego, współpracy ze szkołami, podejmowanie działań na rzecz dziecka,

- Katolickim Ośrodkiem Wsparcia Dzieci i Młodzieży w Braniewie – wymiana informacji na temat sytuacji dzieci umieszczonych w placówce oraz na temat funkcjonowania rodziny biologicznej.

Ustalono, że współpraca z przedstawicielami ww. podmiotów prowadzona była w formie bezpośredniego oraz telefonicznego kontaktu. W ocenie kontrolujących należałoby również podjąć współpracę z miejscowym ośrodkiem zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedszkolem, które nierzadko też posiadają cenne informacje o funkcjonowaniu dzieci i rodzin.

d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 16 ustawy w.rp. asystent rodziny winien monitorować jej funkcjonowanie po zakończeniu z nią współpracy.

Stwierdzono, że w okresie podlegającym kontroli nie zakończono pracy z żadną rodziną, wobec powyższego kontrolujący nie mieli możliwości zweryfikowania sposobu realizacji tego zadania.

Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Ośrodek zapewniał wsparcie asystenta rodziny. Asystent rodziny starał się udzielać rodzinom wsparcia adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.

Na podkreślenie zasługują: zapoznanie pracownika socjalnego z oceną okresową, terminowość działań, niezwłoczność sporządzania dokumentacji, sporządzanie planów pracy z rodziną z wszystkimi wymaganymi osobami.

Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

- 1. Plan pracy z rodziną opracowywać we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i koordynować z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy w.rp., oraz dokumentować ten fakt.**
- 2. Zawsze kiedy jest to możliwe brać udział w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w myśl art. 130 ust. 1 pkt 4 ustawy w.rp. W uzasadnionych przypadkach korzystać z możliwości wynikającej z art. 7a ustawy w.rp. tj. uczestniczenia w posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość.**
- 3. Wzmocnić nadzór Kierownika nad działaniami realizowanymi przez asystenta oraz sposobem dokumentowania jego pracy.**

Kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477).

Z up. Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

Urszula Jędrychowska

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej

Katarzyna Brewka – kierownik oddziału

Wioletta Sinkiewicz - główny specjalista

Izabela Chowańska - główny specjalista